

Vennootschapsrecht - W.Venn.

DEEL 1 Inleiding

HOOFDSTUK 1 Bronnen van het vennootschapsrecht

1 Europese bronnen

Het Belgische recht wordt al decennialang op ingrijpende wijze door Europa beïnvloed. Het vennootschapsrecht vormt hierop geen uitzondering. Zo werden de afgelopen drie decennia een groot aantal verordeningen en richtlijnen uitgevaardigd. Deze hadden de harmonisatie van het vennootschapsrecht tot doel.

Een verordening heeft als kenmerk dat zij rechtstreeks van toepassing is. Dit betekent dat zij een rechtstreeks recht schept dat in alle EU-lidstaten dezelfde kracht heeft als het nationale recht, zonder dat nationale instanties daarvoor iets hoeven te doen.

Een Europese richtlijn (Eng.: *directive*) is daarentegen bindend ten aanzien van het te bereiken resultaat voor elke lidstaat waarvoor zij bestemd is, maar aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten om vorm en middelen te kiezen. De nationale instanties zullen de richtlijn dus moeten omzetten in het nationale recht. De richtlijn kent haar oorsprong in artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

De beïnvloeding van Europa is ook na de eeuwwisseling niet afgenomen. Zo werden ondertussen een belangrijk aantal vennootschapsrichtlijnen uitgevaardigd. Deze richtlijnen zijn al omgezet in ons nationaal vennootschapsrecht.

In 2017 werden zes van deze richtlijnen verzameld in de Richtlijn 2017/1132 aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht ¹. Alle voorschriften met betrekking tot de oprichting, werking, fusie en splitsing van kapitaalvennootschappen worden in deze richtlijn samengevoegd. Dit houdt in dat volgende richtlijnen geen afzonderlijk bestaan meer kennen sinds de inwerkingtreding van de Richtlijn 2017/1132, *i.e.* sinds 20 juli 2017:

- Zesde vennootschapsrichtlijn 82/891/EEG inzake de splitsing van naamloze vennootschappen ², zoals gewijzigd door Richtlijn 2007/63/EG ³;
- Elfde vennootschapsrichtlijn 89/666/EEG inzake openbaarmakingsverplichtingen voor bijkantoren ⁴;
- Richtlijn 2005/56/EG inzake grensoverschrijdende fusies ⁵;
- Richtlijn 2009/101/EG inzake waarborgen van vennootschappen ⁶;
- Richtlijn 2011/35/EU inzake fusies van naamloze vennootschappen ⁷;
- Richtlijn 2012/30/EU eveneens inzake waarborgen van vennootschappen ⁸.

Bijgevolg blijven de volgende vennootschapsrichtlijnen nog afzonderlijk bestaan naast de Richtlijn 2017/1132:

- Richtlijn 2013/34/EU inzake de jaarlijkse (geconsolideerde) financiële overzichten en aanverwante verslagen ⁹;
- Richtlijn 2006/43/EG inzake de wettelijke controles van (geconsolideerde) jaarrekeningen ¹⁰;
- Richtlijn 2009/102/EG inzake eenpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid ¹¹;
- Richtlijn 2004/25/EG inzake het openbaar overnamebod ¹².

Daarnaast bestaan er ook nog enkele ontwerpen tot richtlijnen, onder meer met betrekking tot grensoverschrijdende zetelverplaatsing en vennootschapsgroepen.

Ook vandaag de dag blijven nieuwe Europese initiatieven zich dus opdringen. Zo heeft de Europese Commissie in 2010 een 'Europe 2020'-plan vastgelegd met als doel om een modern en efficiënt vennootschapsrecht uit te werken. ¹³

- [1](#) Richtlijn (EU) 2017/1132 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht, Pb.L. 30 juni 2017, afl. 169, 46.
- [2](#) Zesde Richtlijn 82/891/EEG van de Raad van 17 december 1982 op de grondslag van artikel 54, lid 3, sub g), van het Verdrag betreffende splitsingen van naamloze vennootschappen, Pb.L. 31 december 1982, afl. 378, 47.
- [3](#) Richtlijn 2007/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2007 tot wijziging van Richtlijn 78/855/EEG van de Raad en Richtlijn 82/891/EEG van de Raad wat betreft de verplichte opstelling van een verslag van een onafhankelijke deskundige bij fusies of splitsingen van naamloze vennootschappen, Pb.L. 17 november 2007, afl. 300, 47.
- [4](#) Elfde Richtlijn 89/666/EEG van de Raad van 21 december 1989 betreffende de openbaarmakingsplicht voor in een lidstaat opgerichte bijkantoren van vennootschappen die onder het recht van een andere Staat vallen, Pb.L. 30 december 1989, afl. 395, 36.
- [5](#) Richtlijn 2005/56/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2005 betreffende grensoverschrijdende fusies van kapitaalvennootschappen, Pb.L. 25 november 2005, afl. 310, 1.
- [6](#) Richtlijn 2009/101/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 strekkende tot het coördineren van de waarborgen, die in de lidstaten worden verlangd van de vennootschappen in de zin van de tweede alinea van artikel 48 van het Verdrag, om de belangen te beschermen zowel van de deelnemers in deze vennootschappen als van derden, zulks om die waarborgen gelijkwaardig te maken, Pb.L. 1 oktober 2009, afl. 258, 11.
- [7](#) Richtlijn 2011/35/EU van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2011 betreffende fusies van naamloze vennootschappen, Pb.L. 29 april 2011, afl. 110, 1.
- [8](#) Richtlijn 2012/30/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 strekkende tot het coördineren van de waarborgen die in de lidstaten worden verlangd van de vennootschappen in de zin van artikel 54, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, om de belangen te beschermen zowel van de deelnemers in deze vennootschappen als van derden met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschappen, alsook de instandhouding en wijziging van haar kapitaal, dit om die waarborgen gelijkwaardig te maken, Pb.L. 14 november 2012, afl. 315, 74.
- [9](#) Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en van de Raad van 26 juni 2013 betreffende de jaarlijkse financiële overzichten, geconsolideerde financiële overzichten en aanverwante verslagen van bepaalde ondernemingsvormen, tot wijziging van Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad, Pb.L. 29 juni 2013, afl. 182, 19.
- [10](#) Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen, tot wijziging van de Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad en houdende intrekking van Richtlijn 84/253/EEG van de Raad, Pb.L. 9 juni 2006, afl. 157, 87.
- [11](#) Richtlijn 2009/102/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 inzake het vennootschapsrecht betreffende eenpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, Pb.L. 1 oktober 2009, afl. 258, 20.

[12](#) Richtlijn 2004/25/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende het openbaar overnamebod, Pb.L. 30 april 2004, afl. 142, 12.

[13](#) In het kader hiervan werd een denktank opgericht die in 2011 haar eerste rapport heeft gepubliceerd (https://ec.europa.eu/commission/index_en). De resultaten hiervan werden voorgesteld op een conferentie in Brussel op 16 en 17 mei 2011. In navolging hiervan werd een publieke consultatieronde georganiseerd. De resultaten hiervan kunnen worden gevonden op https://ec.europa.eu/commission/index_en.

2 Nationale bronnen

2.1 Wetboek van vennootschappen

Naast de internationale bronnen kent het vennootschapsrecht uiteraard ook een aantal nationale bronnen. De belangrijkste daarvan is ongetwijfeld het [Wetboek van vennootschappen \(W.Venn.\)](#). Dit wetboek werd ingevoerd door de [Wet van 7 mei 1999 houdende het Wetboek van vennootschappen](#) ¹ en de daaropvolgende reparatiewet van 23 januari 2001 tot wijziging van de Wet van 7 mei 1999 houdende het Wetboek van vennootschappen ² en is het resultaat van decennialange hervormingen en evoluties. ³ Het Wetboek van vennootschappen wordt vergezeld door het [Koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen](#), waarin verschillende formaliteiten inzake de oprichting van vennootschappen en het opstellen en openbaar maken van de jaarrekeningen worden geregeld. ⁴

Uiteraard was de invoering van het Wetboek van vennootschappen geen eindpunt in de ontwikkeling van het vennootschapsrecht. Ook na 2001 werden nog verschillende wijzigingen doorgevoerd waarvan de laatste tot op heden zelfs nog niet in werking getreden is. De belangrijkste zijn ⁵:

- de Wet van 2 augustus 2002 houdende wijziging van het Wetboek van vennootschappen, alsook de Wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurse genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen ⁶;
- de [Wet van 16 januari 2003](#) tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen ⁷;
- de [Wet van 14 december 2005](#) houdende de afschaffing van effecten aan toonder ⁸;
- de Wet van 2 juni 2006 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen teneinde de vereffeningsprocedure te verbeteren ⁹;
- het Koninklijk besluit van 25 april 2007 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen met het oog op het omzetten van de bepalingen van de [Richtlijn 2006/43/EC](#) van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke controles van de jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen, tot wijziging van de [Richtlijn 78/660/EEG](#) en [83/349/EEG](#) van de Raad, en houdende intrekking van Richtlijn 84/253/EEG ¹⁰;
- de Wet van 12 januari 2010 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen en tot vaststelling van de modaliteiten van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid ‘Starter’ ¹¹;
- de Wet van 20 december 2010 betreffende de uitoefening van bepaalde rechten van aandeelhouders van genoteerde vennootschappen ¹²;
- de Wet van 19 maart 2012 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen wat de vereffeningsprocedure betreft ¹³;
- de Wet van 25 oktober 2016 betreffende de toegang tot het beleggingsdienstenbedrijf en betreffende het statuut van en het toezicht op de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies ¹⁴;
- de Wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren ¹⁵;
- de Wet van 17 mei 2017 tot wijziging van diverse wetten met het oog op de aanvulling van de gerechtelijke ontbindingsprocedure van vennootschappen ¹⁶;
- de Wet van 11 augustus 2017 houdende de invoeging van Boek XX ‘Insolventie van ondernemingen’ in het Wetboek van economisch recht en houdende invoeging van de definities eigen aan Boek XX en van de

rechtshandhabingsbepalingen eigen aan Boek XX in het Boek I van het Wetboek van economisch recht ¹⁷.

Het W.Venn. is opgedeeld in 17 boeken die verder onderverdeeld zijn in titels en hoofdstukken, afdelingen en onderafdelingen. De strafbepalingen wegens het overtreden van bepaalde vennootschapsrechtelijke regels zijn telkens opgenomen aan het eind van de titel waarin men de materiële regel in kwestie vindt. In grote lijnen kan de structuur als volgt worden weergegeven:

- [Boek I: Inleidende bepalingen](#)
 - [Boek II: Bepalingen gemeenschappelijk aan alle vennootschappen](#)
 - [Boek III: De maatschap, de tijdelijke handelsvennootschap en de stille handelsvennootschap](#)
 - [Boek IV: Bepalingen gemeenschappelijk aan de rechtspersonen geregeld in dit wetboek](#)
 - [Boek V: De vennootschap onder firma en de gewone commanditaire vennootschap](#)
 - [Boek VI: De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid](#)
 - [Boek VII: De coöperatieve vennootschap](#)
 - [Boek VIII: De naamloze vennootschap](#)
 - [Boek IX: De commanditaire vennootschap op aandelen](#)
 - [Boek X: Vennootschappen met sociaal oogmerk](#)
 - [Boek XI: Herstructurering van vennootschappen](#)
 - [Boek XII: Omzetting van vennootschappen](#)
 - [Boek XIII: De landbouwvennootschap](#)
 - [Boek XIV: Het economisch samenwerkingsverband](#)
 - [Boek XV: De Europese vennootschap](#)
 - [Boek XVI: De Europese coöperatieve vennootschap](#)
 - [Boek XVII: Diverse bepalingen en overgangsbepalingen](#)
-

¹ BS 6 augustus 1999.

² BS 6 februari 2001.

³ Het Belgische vennootschapsrecht vond haar oorsprong in de artikelen 1832 tot 1873 van het BW en titel IX van boek I van het Wetboek van koophandel. Deze wetsbepalingen zijn over de jaren heen (en mede onder impuls van de Europese wetgever) zo frequent gewijzigd dat zich uiteindelijk een nieuwe codificatie opdrong.

⁴ BS 6 februari 2001, err. BS 27 februari 2001.

⁵ Voor een overzicht van de wijzigingen tot en met 2010, zie C. GRENSON, “Tien jaar na het Wetboek van vennootschappen: waar staan we?” in C. GRENSON (ed.), Dossiers voor bedrijfsjuristen, Brussel, Larcier, 2010, 22-24.

⁶ BS 22 augustus 2002.

⁷ BS 5 februari 2003.

⁸ BS 23 december 2005.

⁹ BS 26 juni 2006.

¹⁰ BS 27 april 2007.

¹¹ BS 26 januari 2010.

[12](#) BS 18 april 2011.

[13](#) BS 7 mei 2012.

[14](#) BS 18 november 2016.

[15](#) BS 13 december 2016.

[16](#) BS 12 juni 2017.

[17](#) BS 11 september 2017.

2.2 Gemeen verbintenissenrecht

Naast het Wetboek van vennootschappen is het gemeen verbintenissenrecht een tweede belangrijke bron van het Belgische vennootschapsrecht. ¹ Een vennootschap wordt immers gekwalificeerd als een contract op grond waarvan twee of meer personen iets in gemeenschap brengen. ² Zo dient een vennootschapsovereenkomst bijvoorbeeld, net als elke overeenkomst, te voldoen aan de voorwaarden van artikel 1108 BW. Er moet met andere woorden sprake zijn van een geldige toestemming, een geldig voorwerp en een geoorloofde oorzaak. Bovendien moeten de vennoten bekwaam zijn om de overeenkomst af te sluiten. Hoewel het gemeen verbintenissenrecht een belangrijke invloed heeft op het vennootschapsrecht, is zij slechts suppletief van aard en geldt zij maar in de mate dat het Wetboek van vennootschappen er niet van afwijkt. ³

Naast de hierboven beschreven bronnen van het nationaal vennootschapsrecht hebben ook aanverwante rechtstakken een impact op het reilen en zeilen van de vennootschap. Hierbij valt te denken aan de boekhoudwetgeving ⁴ of het Wetboek van de inkomstenbelastingen ⁵. Vennootschappen die een beroep doen op het spaarwezen zijn bovendien onderhevig aan een aantal specifieke (kapitaalmarktrechtelijke) wetten. Concreet gaat het om de Wet op de openbare overnamebiedingen (OBA-wet) ⁶, de Prospectuswet ⁷, de Transparantiewet ⁸ en de Wet Financieel Toezicht ⁹.

Ten slotte kan ook worden verwezen naar de aanbevelingen en circulaires van de Nationale Bank van België (NBB) en de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA). Deze aanbevelingen en circulaires zijn te raadplegen op <http://www.nbb.be> en <http://www.fsma.be>. Belangrijke standpunten in verband met het vennootschapsrecht kunnen ook worden teruggevonden in de jaarverslagen van de FSMA. Via deze paralegale normen waken de financiële toezichthouders over de naleving van de algemene regelen van het Belgische vennootschapsrecht en de regelen van de plichtenleer die in de financiële wereld moeten worden geëerbiedigd. ¹⁰

¹ Cf. [artikel 3, § 1 W.Venn.](#) “De vennootschappen worden beheerst door de overeenkomsten van partijen, door het burgerlijk recht en, als zij een handelsaard hebben, door de bijzondere wetten op de koophandel.”

² [Artikel 1 W.Venn.](#)

³ H. BRAECKMANS, R. HOUBEN, Handboek vennootschapsrecht, Antwerpen, Intersentia, 2012, 30.

⁴ Wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding van ondernemingen, BS 4 september 1975.

⁵ Wetboek van inkomstenbelastingen 1992 (WIB), BS 20 juli 1992.

⁶ De Wet van 1 april 2007 op de openbare overnameaanbiedingen, BS 26 april 2007.

⁷ De Wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbidding van beleggingsinstrumenten en de toelating van de beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereguleerde markt, BS 21 juni 2006.

⁸ De Wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt en houdende diverse bepalingen, BS 12 juni 2007.

⁹ De Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, BS 4 september 2002.

10 E. WYMEERSCH, “De Bankcommissie en de openbare uitgifte van effecten” in G. SCHRANS, J. GROOTAERT(eds.), *Ekonomisch en Financieel Recht Vandaag*, Gent, Gakko, 1972, 155-156.

3 Vennootschapsrecht in de toekomst

Recentelijk hebben een veertiental professoren¹, verbonden aan alle Belgische universiteiten zich verenigd om hun visie op de toekomst van het Belgische vennootschapsrecht mee te delen. Dit Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht (BCV) reflecteert over alle vragen met betrekking tot het vennootschapsrecht. Hierbij werden verschillende studies, analyses en voorstellen uiteengezet en verdedigd met het doel om het vennootschapsrecht te moderniseren. Men wenst het eenvoudiger en coherenter te maken zodat het aantrekkelijker wordt voor zowel binnenlandse als buitenlandse ondernemingen en investeringen. Deze modernisering zou de vorm aannemen van een nieuwe codex.

De doelstellingen en vooruitzichten van deze nieuwe codex werden naar voren gebracht tijdens een door Larcier georganiseerd colloquium (*d.d.* 28 maart 2014). In juli 2015 werd een beleidsnota aan minister van Justitie Koen Geens overgemaakt. De beleidsnota werd in oktober 2015 besproken door de Commissie voor handels- en economisch recht van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Op 6 december 2016 stelde minister van Justitie Koen Geens zijn plannen voor in een nota: ‘De sprong naar het recht van morgen: hercodificatie van de basiswetgeving’², waarin hij niet enkel het vennootschapsrecht bespreekt maar eveneens de wijzigingen binnen de andere rechtstakken. Het voorontwerp van ‘Wetboek van vennootschappen en verenigingen’ is ondertussen goedgekeurd in een eerste lezing door de regering en werd al ter advies voorgelegd aan de Raad van State. Momenteel ligt het voorontwerp bij de ministerraad voor een tweede lezing en in de loop van dit jaar zal naar verluidt de parlementaire behandeling plaatsvinden.

De belangrijkste voorstellen van het voorontwerp van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen zijn hieronder terug te vinden³. Voor een meer uitgebreid overzicht kunt u terecht op de website van Larcier.⁴

Hierna geven we kort de meest belangrijke voorstellen weer.

1 H. BRAECKMANS, X. DIEUX, F. HELLEMANS, P. VAN OMMESLAGHE, O. CAPRASSE, P. FORIERS, G. HORMANS, M. WYCKAERT, Y. DE CORDT, A. FRANÇOIS, K. MARESCEAU, H. DE WULF, K. GEENS en J.-M. NELISSEN GRADE.

2
<https://cdn.nimbu.io/s/1jn2gqe/assets/1481026673705/De%20sprong%20naar%20het%20recht%20van%20morgen.pdf>

3 http://www.bcv-cds.be/files/bcv_nota_minister_justitie_nl_20151002.pdf.

4 http://uitgeverijlarcier.larciergroup.com/titres/131342_2/de-modernisering-van-het-vennootschapsrecht-la-modernisation-du-droit-des-societes.html. Voor een bespreking zie ook: H. DE WULF, “Naar een grondige herdenking van het Belgische vennootschapsrecht: het Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht vraagt uw mening!”, TBH 2014, 822 - 826.

3.1 Personenvennootschappen

Luidens het voorontwerp van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen zou de regelgeving met betrekking tot de personenvennootschap drastisch wijzigen. Zo zou de maatschap de enige overblijvende personenvennootschap worden. De tijdelijke en stille handelsvennootschap worden modaliteiten van de maatschap. Deze maatschap zou bovendien rechtspersoonlijkheid kunnen verwerven voor zover is voldaan aan de door het wetboek voorgeschreven formaliteiten. Daarnaast blijven de vof en de commanditaire vennootschap bestaan. Ten slotte zou het samenwerkingsverband worden afgeschaft.

3.2 Kapitaalvennootschappen

In het voorontwerp van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen wordt het aantal kapitaalvennootschappen beperkt tot drie:

- de naamloze vennootschap (afgekort tot nv);
- de besloten vennootschap (afgekort tot bv); en

- de coöperatieve vennootschap (afgekort tot cv).

De cv zal haar eigenheid opnieuw verwerven door de implementatie van het coöperatief gedachtegoed in de wet. Verder zou zij aansluiten bij de regels omtrent de bv.

De nv en de bv zouden grondig worden herzien:

Naamloze vennootschap	Besloten vennootschap
1. De nv's krijgen de keuze tussen een monistisch bestuurssysteem, dan wel een volwaardig dual bestuurssysteem.	1. De bv wordt (naar voorbeeld van het Nederlands recht) verregaand geflexibiliseerd. De s-bvba wordt overbodig.
2. De ad-nutumherroepbaarheid van bestuurders in de nv wordt afgeschaft.	2. Kapitaal en beschermingsregels worden afgeschaft in de bv en vervangen door een 'aanvangsvermogen'. De concrete rechten en plichten van de nieuwe vennoten worden contractueel geregeld (de regels inzake kapitaal blijven wel bestaan in de nv).
3. De regeling van het stemrecht en de winstbewijzen wordt herbekeken.	3. Het zou mogelijk worden om in de bv een orgaan van dagelijks bestuur in te stellen.
	4. In de bv komt een grote vrijheid om het stemrecht te regelen.
	5. Er komt een systeem van uittreding en uitsluiting ten laste van de vennootschap, naar het model van de huidige cv.
4. De vereiste van meerhoofdigheid wordt opgeheven. De nv zal één enkele aandeelhouder mogen hebben.	6. De vereiste van meerhoofdigheid wordt opgeheven. De bv zal één enkele aandeelhouder mogen hebben, waardoor de ebvba overbodig wordt.

3.3 Andere wijzigingen

Naast de ingrijpende wijzigingen aan de kapitaalvennootschappen en de personenvennootschappen werden ook nog een aantal andere voorstellen gedaan. Zo zou in het Belgisch vennootschapsrechtelijk internationaal privaatrecht afstand worden genomen van de werkelijke zetelleer ten voordele van de statutaire zetelleer. Ook werd een specifieke procedure tot grensoverschrijdende zetelverplaatsing uitgewerkt.

Ten slotte is het ook de bedoeling om het verenigings- en stichtingsrecht te laten integreren met het vennootschapsrecht. Er zou op termijn nog maar één wetboek bestaan dat zowel op vennootschappen als verenigingen en stichtingen van toepassing is. Hierbij zal het onderscheid tussen een vennootschap en een vereniging in de toekomst louter worden gemaakt op basis van de mogelijkheid om winst uit te keren aan de leden of leiders van de betreffende structuur en niet langer op basis van het uitoefenen van een winstgevende ondernemingsactiviteit. Zowel de vennootschap als de vereniging zal een (winstgevende) ondernemingsactiviteit kunnen uitoefenen¹. Als gevolg hiervan zou de vzw volledig onderworpen worden aan het ondernemingsrecht (met inbegrip van het faillissementsrecht)².

1

<https://cdn.nimbu.io/s/1jn2gge/assets/1481026673705/De%20sprong%20naar%20het%20recht%20van%20de%20menselijke%20soort.pdf>

HOOFDSTUK 2 De vennootschap en verwante figuren

1 De vennootschap

Een vennootschap wordt in [artikel 1 van het Wetboek van vennootschappen](#) gedefinieerd als een entiteit die ‘wordt opgericht door een contract op grond waarvan twee of meer personen overeenkomen iets in gemeenschap te brengen met als doel een of meer nauwkeurig omschreven activiteiten uit te oefenen en met het oogmerk aan de vennoten een rechtstreeks of onrechtstreeks vermogensvoordeel te bezorgen’.

Uit voorgaande definitie kan men vier elementen afleiden die de bouwstenen van een vennootschap vormen [1](#):

- Overeenkomst: er moet sprake zijn van een overeenkomst tussen twee of meer partijen (met uitzondering van de ebvba, die ook kan worden opgericht bij eenzijdige rechtshandeling).
- Inbreng: dit impliceert dat een vermogensbestanddeel van de individuele vennoten aan het ondernemingsrisico wordt onderworpen.
- Doel: de vennootschap moet een of meer nauwkeurig omschreven activiteiten uitoefenen.
- Winstoogmerk: de vennootschap moet worden opgericht met het oogmerk om de individuele vennoten een rechtstreeks of onrechtstreeks vermogensvoordeel te verstrekken.

Er kan geen vennootschap ontstaan wanneer een of meer van de bovenvermelde constitutieve elementen ontbreken [2](#).

In de praktijk worden de begrippen *onderneming* en *vennootschap* vaak door elkaar gebruikt. Nochtans kunnen ze niet met elkaar worden gelijkgesteld. In tegenstelling tot de term *vennootschap* wordt het begrip *onderneming* in het Belgische positieve recht niet uniform gedefinieerd. Van Gerven stelt de volgende omschrijving voor: De onderneming is een zelfstandige en duurzame organisatie waarbinnen een of meer personen met behulp van materiële en immateriële middelen goederen of diensten produceren of verdelen, d.i. toegevoegde waarde voortbrengen, tegen een betaling door de afnemer van die goederen of diensten van een vergoeding die ertoe strekt en erop berekend is om ten minste zoveel inkomsten op te leveren als er uitgaven nodig zijn voor de continue werking van de organisatie. [3](#) Afgaande op voorgaande omschrijving kan worden gesteld dat een onderneming naast een vennootschapsvorm ook nog andere vormen kan aannemen. [4](#)

[1](#) D. VAN GERVEN, Handboek Vennootschappen – algemeen deel, Brussel, Larcier, 2016, 27.

[2](#) D. VAN GERVEN, Handboek Vennootschappen – algemeen deel, Brussel, Larcier, 2016, 27.

[3](#) W. VAN GERVEN, Beginselen van het Belgisch privaatrecht, XIII, Handels- en economisch recht, I, A, Brussel, Story-Scientia, 1989, 73.

[4](#) E. DIRIX, Y. MONTANGIE, H. VANHEES, Handels- en economisch recht in hoofdlijnen, Antwerpen, Intersentia, 2005, 7.

2 De vereniging

2.1 Algemeen

Een vereniging ontstaat wanneer twee of meer personen overeenkomen om op voet van gelijkheid samen te werken om een gezamenlijk doel te verwezenlijken en zij hiervoor hun kennis, werk of activa in gemeenschap brengen. [1](#)

Volgens Van Gerven kan men van een vereniging spreken wanneer aan de volgende vier criteria is voldaan [2](#):

- Er moet een overeenkomst zijn om samen te werken. Hierbij moet men steeds een gemeenschappelijk doel voor ogen houden.
- Elk lid van de vereniging moet een inbreng doen.
- De inbreng moet worden aangewend om het gemeenschappelijk doel te bereiken.

– Er moet een *affectio societatis* zijn.

Deze vier criteria zijn ook terug te vinden bij vennootschappen. Een vennootschap kan dan ook worden beschouwd als een vereniging in de ruime zin van het woord.³ Naast de vennootschap is de vereniging zonder winstoogmerk (vzw) de meest voorkomende vereniging.

Het recht om een vereniging op te richten is vervat in artikel 27 van de Grondwet. Dat artikel erkent het recht om zich te verenigen, maar eveneens het recht om zich niet te verenigen⁴. Het recht wordt niet enkel aan natuurlijke personen verleend; ook een rechtspersoon kan zich op dit recht beroepen⁵. Het artikel slaat niet alleen op verenigingen in de enge zin (*i.e.* vzw's) maar ook op vennootschappen.⁶ De vrijheid van vereniging wordt verder uitgewerkt in de Wet van 24 mei 1921.⁷ Krachtens deze wet kan niemand worden gedwongen om deel uit te maken van een vereniging.⁸ Daarnaast heeft men ook het recht om op ieder ogenblik uit de vereniging te treden.⁹ Traditioneel neemt men evenwel aan dat de regel om vrijwillig uit te treden enkel geldt voor de verenigingen zonder winstoogmerk en niet voor vennootschappen.¹⁰

De vrijheid van vereniging impliceert evenwel niet dat een vereniging moet openstaan voor iedereen. Het is perfect mogelijk om bepaalde toelatingsvoorwaarden op te leggen (*e.g.* het betalen van lidgeld).¹¹

In het arrest nr. 104/99 van 6 oktober 1999 oordeelde het Grondwettelijk Hof dat een orde van vrije beroepen moet worden beschouwd als publiekrechtelijke instelling met bijzonder wettelijk statuut. De orde is bijgevolg geen vereniging in de zin van artikel 27 van de Grondwet.¹² Dit maakt dat de verplichting voor vrije beroepers om lid te worden van een orde niet strijdig is met de vrijheid van vereniging.

¹ H. VELGE, *Associations et fondations en Belgique*, Brussel, Bruylant, 1942, 13; J. RONSE, *Algemeen deel van het vennootschapsrecht*, Leuven, Acco, 1974, 4; D. VAN GERVEN, *Rechtspersonen - Deel 1. Rechtspersonen in het algemeen, verenigingen, stichtingen & publiekrechtelijke rechtspersonen*, Mechelen, Kluwer, 2007, 235.

² D. VAN GERVEN, *Rechtspersonen - Deel 1. Rechtspersonen in het algemeen, verenigingen, stichtingen & publiekrechtelijke rechtspersonen*, Mechelen, Kluwer, 2007, 236.

³ D. VAN GERVEN, *Rechtspersonen - Deel 1. Rechtspersonen in het algemeen, verenigingen, stichtingen & publiekrechtelijke rechtspersonen*, Mechelen, Kluwer, 2007, 236; H. BRAECKMANS, R. HOUBEN, *Handboek vennootschapsrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 10.

⁴ GwH 8 mei 2014, nr. 80/214, B.46.1; D. VAN GERVEN, *Handboek Vennootschappen – algemeen deel*, Brussel, Larcier, 2016, 46.

⁵ M. DENEFF, J. THEUNIS, S. VERSCHAEVE, “Kroniek Verenigingen en stichtingen”, TRV 2016, 560.

⁶ De vrijheid van vereniging wordt ook gewaarborgd door het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (artikel 11 EVRM).

⁷ BS 28 mei 1921.

⁸ Artikel 1, tweede lid van de Wet 24 mei 1921.

⁹ Artikel 2 van de Wet 24 mei 1921.

¹⁰ K. GEENS, M. DENEFF, F. HELLEMANS, R. TAS, J. VANANROYE, “Overzicht van rechtspraak vennootschappen (1992-1998)”, TPR 2000, 127; D. VAN GERVEN, *Rechtspersonen - Deel 1. Rechtspersonen in het algemeen, verenigingen, stichtingen & publiekrechtelijke rechtspersonen*, Mechelen, Kluwer, 2007, 240.

¹¹ Artikel 2 van de Wet 24 mei 1921.

¹² Arbitragehof, 6 oktober 1999, nr. 104/99, www.grondwettelijkhof.be.

2.2 De vzw en ivzw

De vereniging zonder winstoogmerk (vzw) en de internationale vereniging zonder winstoogmerk (ivzw) worden geregeld door de Wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder

winstoogmerk en de stichtingen (hierna V&S-wet).

2.2.1 De vereniging zonder winstoogmerk (vzw)

Een vzw¹ kan worden omschreven als een vereniging die geen nijverheids- of handelszaken drijft en die geen stoffelijk voordeel aan haar leden probeert te verschaffen.² Het feit dat de vzw geen nijverheids- of handelsactiviteiten mag uitvoeren impliceert dat zij geen winstoogmerk mag nastreven.³

Dat een vzw geen winstoogmerk mag nastreven betekent echter niet dat zij geen winstgevende bedrijvigheid mag ontwikkelen, zij het dat⁴:

- de activiteit slechts bijkomstig mag zijn. Er zal sprake zijn van een bijkomstige activiteit als zij verbonden is aan de hoofdactiviteit en deze ondersteunt;
- de activiteit noodzakelijk moet zijn voor de verwezenlijking van het doel van de vzw; en
- de winst die uit deze activiteiten voortvloeit volledig moet worden aangewend voor de realisatie van dit doel.

Het verbod om een stoffelijk voordeel aan de leden te verschaffen heeft in beginsel enkel betrekking op rechtstreekse vermogensvoordelen. Algemeen wordt wel aanvaard dat een vzw onrechtstreekse vermogensvoordelen mag verschaffen.⁵

Een vzw kan via onderhandse of authentieke akte worden opgericht.⁶ Zij moet door minstens drie partijen worden opgericht.⁷ De vzw zal rechtspersoonlijkheid krijgen vanaf de dag dat haar statuten, de akten betreffende de benoeming van de bestuurders, worden neergelegd.⁸

Het traditionele verschilpunt tussen de vennootschap en de vereniging zonder winstoogmerk is uiteraard het feit dat de eerste wel winst mag nastreven en de andere niet.⁹ Met de invoering van de vennootschap met sociaal oogmerk (vso) is het onderscheidingscriterium iets of wat vervaagd.¹⁰ Thans kunnen er immers vennootschappen bestaan waarbij geen prioriteit wordt gegeven aan het winstoogmerk.¹¹

¹ Voor een uitgebreide bespreking zie D. VAN GERVEN, Rechtspersonen - Deel 1. Rechtspersonen in het algemeen, verenigingen, stichtingen & publiekrechtelijke rechtspersonen, Mechelen, Kluwer, 2007, 255-321.

² [Artikel 1 V&S-wet.](#)

³ H. BRAECKMANS, R. HOUBEN, Handboek vennootschapsrecht, Antwerpen, Intersentia, 2012, 10.

⁴ D. VAN GERVEN, Rechtspersonen - Deel 1. Rechtspersonen in het algemeen, verenigingen, stichtingen & publiekrechtelijke rechtspersonen, Mechelen, Kluwer, 2007, 256; H. BRAECKMANS, R. HOUBEN, Handboek vennootschapsrecht, Antwerpen, Intersentia, 2012, 11.

⁵ M. DENEFF, Economische activiteiten van vzw en stichting, Kalmthout, Biblo, 2004, 115-116.

⁶ [Artikel 2 V&S-wet.](#)

⁷ [Artikel 2, eerste lid, 3° V&S-wet.](#)

⁸ [Artikel 3 V&S-wet.](#)

⁹ J. RONSE, Algemeen deel van het vennootschapsrecht, Leuven, Acco, 1975, 142 e.v.; K. GEENS, M. WYCKAERT m.m.m.v. C. CLOTTENS, S. DE DIER, F. PARREIN, De vennootschap. Algemeen deel, Mechelen, Kluwer, 2011, 1.

¹⁰ M. DENEFF, Economische activiteiten van vzw en stichting, Kalmthout, Biblo, 2004, 117-118.

¹¹ Er blijft evenwel een groot verschil bestaan tussen de vzw en de vso. Daar waar een vzw geen rechtstreeks vermogensvoordeel voor haar leden kan nastreven, kan een vso dit wel doen. Zie artikel 661, 5° W.Venn.

2.2.2 De internationale vereniging zonder winstoogmerk (ivzw)

De internationale vereniging zonder winstoogmerk of ivzw wordt geregeld door [Titel III van de V&S-wet](#).¹ Een ivzw is een vereniging die een niet-winstgevend doel van internationaal nut nastreeft.² Dit internationale nut kan blijken uit het grensoverschrijdende karakter van de activiteiten die de ivzw wenst uit te oefenen. Dit impliceert echter niet dat de ivzw een activiteit in het buitenland moet ontwikkelen. Het loutere feit dat zij een grensoverschrijdend nut of effect heeft volstaat.³

Daarnaast mag zij, net als de gewone vzw, geen nijverheids- of handelszaken drijven en niet proberen een stoffelijk voordeel aan haar leden te verschaffen.⁴ De statuten moeten de activiteiten die de ivzw beoogt om haar maatschappelijk doel te bereiken nauwkeurig omschrijven.⁵

In tegenstelling tot een vzw kan een ivzw enkel via authentieke akte worden opgericht.⁶ Bovendien moet een ivzw bij KB worden erkend.⁷ Het verzoek tot erkenning moet gericht worden aan het ministerie van Justitie. De ivzw zal rechtspersoonlijkheid verkrijgen op het ogenblik van haar erkenning en dus niet op het ogenblik van de publicatie in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad.⁸

In de rechtsleer stelt men zich de vraag naar het hedendaagse nut van de ivzw.⁹ Initieel was de ivzw een nuttig instrument aangezien tot voor de Wet van 30 juni 2000 3/5 van de leden van een vzw de Belgische nationaliteit moesten bezitten. Nu kunnen vzw's zich ook openstellen voor niet-Belgen. Bovendien kunnen zij ook activiteiten van internationaal nut nastreven zonder dat zij door een koninklijk besluit moeten worden erkend.

¹ Voor een uitgebreide bespreking zie D. VAN GERVEN, Rechtspersonen - Deel 1. Rechtspersonen in het algemeen, verenigingen, stichtingen & publiekrechtelijke rechtspersonen, Mechelen, Kluwer, 2007, 322-348.

² [Artikel 46 V&S-wet](#).

³ D. VAN GERVEN, Rechtspersonen - Deel 1. Rechtspersonen in het algemeen, verenigingen, stichtingen & publiekrechtelijke rechtspersonen, Mechelen, Kluwer, 2007, 324.

⁴ [Artikel 46 V&S-wet](#).

⁵ [Artikel 48, 2° V&S-wet](#).

⁶ [Artikel 46 V&S-wet](#).

⁷ [Artikel 50, § 1 V&S-wet](#).

⁸ [Artikel 50 V&S-wet](#).

⁹ D. VAN GERVEN, "De wet op de verenigingen en stichtingen: bespreking van de wijzigingen aangebracht door de wet van 2 mei 2002", RW 2002-03, 962.

2.3 Andere verenigingen

Inhoud nog niet geladen (scroll naar het als je wilt om het te krijgen)...

3 De stichting

Inhoud nog niet geladen (scroll naar het als je wilt om het te krijgen)...

HOOFDSTUK 3 Classificatie en onderscheiden

HOOFDSTUK 4 Regels gemeen aan alle rechtspersonen

DEEL 2 De naamloze vennootschap

DEEL 3 De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid

DEEL 4 De coöperatieve vennootschap

DEEL 5 De commanditaire vennootschap op aandelen

DEEL 6 De maatschap

DEEL 7 De tijdelijke handelsvennootschap

DEEL 8 De vennootschap onder firma

DEEL 9 De commanditaire vennootschap

DEEL 10 De landbouwvennootschap

DEEL 11 De Belgische en Europese economische samenwerkingsverbanden

DEEL 12 Behoud van kapitaal

DEEL 13 Herstructurering van vennootschappen

DEEL 14 Omzetting van vennootschappen